

KAPASİTE ARTIRMA EĞİTİMLERİ -III

AĞ YAPILARI

Sivil Toplum

Sivil toplum, devlet, ekonomi ve aile arasında kalan sivil toplumsal sorunları çözmeye dönük kamusal tartışma alanı ve bu tartışmanın yaşama geçirildiği örgütsel etkinliktir. İnsanların ortak çıkarlarını artırmak için bir araya geldikleri aile, devlet ve piyasanın dışında kalan yapılar sivil toplum olarak tarif edilmektedir. Sivil toplum örgütü sosyal yaşamın gönüllü, kendi kendini üreten, kendi kendini destekleyen, devletten özerk olup bir yasal düzen ya da ortak kurallarla bağlı olan alandır. Sivil toplum özel alan ve devlet arasında duran aracı bir varlıktır.

Sivil Toplum Kuruluşları

Hür düşüncenin, kolektif bilince dönüştüğü alanlardır. Gerçek kişilerin, tüzel bir kişilik etrafında ortak düşünceler üretmekte ve bu doğrultuda da faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Hükümet dışı kuruluşlar olarak tarif edilmektedir. Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın kuruluş ve işleyişi, devletin kanunları içerisinde oluşmakta ve de sürdürülmektedir. Bir STK'nın nasıl kurulacağı, kuruluş biçimleri, asgari kuruluş şartları, çalışma alanları, üye olma ve üyelikten ayrılma biçimleri, yetkili kurullar ve bu kurulların görev alanlarının belirlenmesi, resmî evrakların işleyişi, seçimler, çalışma alanlarının oluşturulması, denetim işlemleri, tasfiye ve kapanış işlemleri gibi bir STK'nın işleyişine ilişkin bütün süreçler kanunlarda ve ilgili STK'nın tüzük veya senedinde açıkça belirtilmiştir. STK'ya üye olan herkes bu tüzük veya senet çerçevesinde hareket etmek ve faaliyetlerini gerçekleştirmek zorundadır. Bütün bu yapılar

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aacsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

devletin ilgili kanunlarına göre oluşturulmakta ve yürütülmektedir. Türkiye’de STK’lar kuruluş biçimlerine göre dernek ve vakıf olmak üzere iki farklı tüzel kişilik üzerinden işletilmektedir.

Sivil yapılar olarak vakıflar, siyasi partiler, sendikalar, yardım kuruluşları, kooperatifler ve spor kulüplerinin işleyişleri birbirinden farklı olmakla birlikte kuruluşları, demokratik süreçleri ve teşkilat yapılanmaları dernekler kanununa göre düzenlenmektedir.

AĞ YAPILARININ KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ

Dernekler

Birer tüzel kişilik olarak dernekler 23.11.2004 tarih ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine göre oluşturulmaktadır. İlgili kanunun birinci maddesi dernek adı altındaki tüzel kişiliklerin yapıları ile ilgili bilgi vermektedir. Buna göre;

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu kanunun amacı; dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar, merkezleri yurt dışında bulunan dernekler ve vakıflar ile diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye’deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tâbi faaliyetlerini, yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile bunlara ilişkin diğer hususları düzenlemektir.

Bir dernek nasıl kurulur, kimler hangi aşamalardan geçerek dernek kurabilir, kuruluş ve kuruluş sonrasında işlemler nasıl gerçekleşir, tüzük nasıl oluşturulur, denetim işlemleri nasıl yapılır? Sorularının her biri bir sivil toplum kuruluşu olarak dernekler için önemli aşamalardır. Her birinin işleyişi titizlikle takip edilmelidir.

Öncelikle bir dernek kurmak için belli bir amaç etrafında toplanmış ev az 7 kişiye ihtiyaç vardır. Kanunen en az 7 kişi ile bir sınırlandırma getirilmiş ama bir üst sınır söz konusu değildir. Diğer bir ifadeyle bir derneğin kurulması için en az 7 kişilik Kurucular Kurulu’na ihtiyaç vardır.

Kuruluş Bildirimi

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

Madde 5- Dernek kurucuları tarafından imzalanmış kuruluş bildirim ve kurucular kurulu tarafından her sayfası imzalanmış bir adet dernek tüzüğü; dernek kurucuları arasında tüzel kişilikler bulunması halinde bu tüzel kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluş belgesi ile tüzel kişilik organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtilmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın örneği; kurucular arasında yabancı dernek veya dernek ve vakıf dışında kar amacı gütmeyen kuruluşlar bulunması halinde, bu tüzel kişilerin derneklere kurucu olabilmesine dair İçişleri Bakanlığınca izin verildiğini belirten dernek kurucuları tarafından imzalanmış yazılı beyan; kurucular arasında yabancı uyruklular var ise, bunların Türkiye’de yerleşme hakkına sahip olduklarını gösterir belgelerin örnekleri Mülki İdare Amirliği’ne vermek suretiyle tüzel kişilik kazanırlar.

Mülki İdare Amirliği tarafından dernek kuruluş bildirim, gün ve saat belirtilmek suretiyle ilgili Sivil Toplumla İlişkiler birimine havale edilir ve başvuru sahibine kuruluş bildirim ve eklerinin alındığına dair Alındı Belgesi (Ek-1) verilir ve dernek, kütüğe kaydedilir. Diğer bir ifadeyle ilgili kuruluş belgeleri tamamlanıp, teslim edildiği andan itibaren dernek kuruluş işlemi gerçekleşmiş olur. Ancak kuruluş aşamasında yetkili kurullar tarafından derneğin kuruluş evrakları ve tüzüğü incelenmeye devam etmektedir.

Kuruluş bildirim ve dernek tüzüğüünün incelenmesi

Madde 6- Kuruluş bildirim ve ekinde verilen belgelerin doğruluğu ile dernek tüzüğü, alındı belgesinin düzenlendiği tarihten itibaren altmış gün içinde mülki amiri tarafından bizzat veya sivil toplumla ilişkiler birimlerine yetki verilmek suretiyle incelenir. İlçelerde kurulan derneklerin Tüzünleri de ilgili valiliklerce incelenir. Yapılan inceleme sonucunda, tespit edilen Kanuna aykırılık veya noksanlığın giderilmesi kuruculardan istenir. Dernek geçici yönetim kurulu, varsa ilgili eksiklikleri otuz gün içerisinde gidermek durumundadır. Eksiklikler giderilmediği takdir de mülki idare amiri, yetkili asliye hukuk mahkemesinde derneğin feshi hakkında dava açılması için durumu Cumhuriyet savcılığına bildirir.

Buna göre, derneğin kuruluş işlemleri ilgili yetkili kurullar tarafından onaylanmasından sonra altı ay içerisinde derneğin ilk genel kurul toplantısını yapması ve organlarını oluşturması zorunludur. Bu sürece kadar derneğin bütün resmi işlemleri kurucular kurulu arasından seçilen en az 5 kişilik geçici yönetim kurulu tarafından takip edilmektedir. Genelde Başkan, Başkan Yardımcısı, Sekreter, Sayman ve Üye(ler) şeklinde bir görev dağılımı bulunmaktadır.

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

Dernek tüzüğü, derneğin bütün işleyişini gösteren resmi belge hükmündedir. Bir tüzükte, derneğin amacı, adı ve merkezi, organları ve örgütü, çalışma konuları ve faaliyetleri, iç denetim şekilleri, tüzüğün ne şekilde değiştirileceği, üye olma ve üyelikten çıkma koşulları, varsa şubelerinin genel kurulda nasıl temsil edileceği, genel kurulunun toplanma şekli ve zamanı, genel kurulunun görevleri ve yetkileri, genel kurulunun oy kullanma ve karar alma usulleri, gelir kaynakları ve borçlanma usulleri, üyelerinin giriş ve yıllık aidat miktarlarının belirlenme şekli, feshi halinde mal varlığının tasfiye şekli açıkça belirtilir. Tüzükteki duruma göre derneğin işleyişinde farklılıklar olabilmektedir. Örneğin şubelerin açılıp açılmayacağı, defterlerin hangi esaslara göre tutulacağı; derneğin kâr amacı güdüp, gütmemesine göre defter tutma biçimleri değişmektedir.

Her derneğin tüzel kişiliğini tanımlayan bir adı bulunmaktadır. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır. Bazı isim ve sıfatlar izne tabidir. Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk ve Mustafa Kemal gibi özel kelimeler dernek adı içerisinde kullanılabilmesi Bakanlar Kurulu'nun iznine bağlıdır.

Derneğin adresi olarak yerinin belirlenmesi hususu da önemli ve zor bir aşamadır. Burada da iki yol bulunmaktadır. Günümüz gelişmelerine bağlı olarak dernek yeri olarak Sanal Ofis de gerçek bir ikamet adresi de gösterilebilir. Ancak ikamet adresi belirlenirken gösterilen yerin mesken veya işyeri olma durumuna göre de farklılık göstermektedir. İkamet adresi, mesken olarak gözükyorsa, binadaki tüm kat maliklerinin onaylayıcı imzası gerekmektedir. İşyeri olarak gözükyorsa, bu durumda kat maliklerinden izin alınmasını gerektiren bir husus bulunmamaktadır.

Dernek tüzüğü ve ilgili evrakları yetkili kurullar tarafından onaylandığı andan itibaren altı ay içerisinde derneğin yetkili organları olan yönetim ve denetim kurullarının asil ve yedek üyelerini içerisinde alacak kadar üye sayısına ulaşmış olması gerekmektedir. Bu usul içerisinde yeni kurulan dernekler ilk altı ay içerisinde I. Olağan Genel Kurulu'nu gerçekleştirmek zorundadır. İlgili tüzüğün görev ve yetkilere ilişkin tanımlamalarına göre görev dağılımları yapılır. I. Olağan Genel Kurul yapıldıktan sonraki diğer genel kurulların ne kadar zaman dilimi içerisinde ve nasıl yapılacağı tüzükte belirtilen hükümlere göre yapılır. Olağan üstü bir durum yoksa dernek genel kurulları kanunen en geç üç yılda bir yapılması zorunludur. Tüzük hükümlerinde bu süre 1 veya 2 yıl olarak belirtilmişse, o sürede yapılır. Olağan genel kurul

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

toplantılarının yapılış zamanında, dernek tüzüğünde belirlenen süre esastır. Yönetim veya denetim kurulunun gerekli gördüğü hallerde veya dernek üyelerinin beşte birinin yazılı isteği üzerine otuz gün içinde olağanüstü toplanabilir. Bu gibi durumlarda toplanma biçimi Olağanüstü duruma sebebiyet veren konu ile ilgili olmak durumundadır. Genel kurul, derneğe kayıtlı üyelere oluşur ve toplantıya en az on beş gün önceden üyelere duyurusu yapılmak suretiyle yönetim kurulunca çağrılır. Bunlar da ilgili mevzuat ve tüzük hükümleri çerçevesinde işlemlenmektedir.

Derneklerin yetkili organları yönetim ve denetim kurullarından oluşmaktadır. Buna göre, dernek disiplin kurulu mevzuat hükümleri çerçevesinde zorunlu bir organ değildir. Ancak tüzükte açıkça belirtilmiş ise oluşturulur. Dernek yönetim ve denetim kurullarının asil ve yedek sayılarının kaçar kişiden oluşacağı tüzükte belirtildiği şekliyle olmak zorundadır. Buna göre yönetim kurulu ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde en az 5 asil ve 5 yedek, denetim kurulu da en az 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşması gerekmektedir. Bu sayıların üst sınırı tüzükte belirtilir.

Dernekler, faaliyetlerini tüzükte belirtildiği hükümlere göre yerine getirmek durumundadır. Dernek tüzüğünde açıkça belirtilmeyen bir faaliyet türünü yerine getiremez. Örneğin bir derneğin tüzüğünde yardım etme, burs dağıtma gibi hükümler bulunmuyorsa, dernek bu faaliyeti gerçekleştiremez. Bu faaliyeti gerçekleştirebilmesi için genel kurulda tüzük değişikliğini yapması gerekmektedir.

Dernekler kuruluş amacına göre kâr amacı güdüp gütmemesine göre defter kayıtları değişmektedir. Kâr amacı gütmeyen dernekler, İşletme Hesabı'na göre defter tutmaktadır. İşletme Hesabına göre Karar Defteri, Üye Kayıt Defteri, Evrak Kayıt Defteri, İşletme Hesabı Defteri zorunlu olarak tutulmak durumundadır. Demirbaş Defteri ve Alındı Belgesi Defteri de tutulabilir ancak tutulması zorunlu değildir. Bunların her biri noterde veya İl Dernekler Müdürlüğünün ilgili birimlerince tasdik edilmesi gerekmektedir. Buna göre derneğin gelirleri, üyelik aidatı, bağışlar ve bir takım proje kalemlerinden gelen gelirlere oluşmaktadır. Ancak kâr amacı güden yani tüzükte belirtilen herhangi bir işletme üzerinden kazanç elde edebilen dernekler ise, bu sefer Bilanço Esasına göre defter tutmak zorundadır.

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

Dernekler iç denetim ve dış denetimden geçerler. İç Denetim, derneğin genel kurulu tarafından yetkilendirilen isimlerden oluşur ve tüzük içerisinde belirtilen süreler dâhilinde her yıl derneğin işleyişine ilişkin en az 1 defa denetlemesini yaparlar. İşleyişte ortaya çıkan sorun alanları, yönetim kuruluna bildirilir ve çözülmesi istenir. Dış Denetim ise, İçişleri Bakanlığı veya Valilik İl Dernekler Müdürlüğü Dernekler denetçileri tarafından uygun görülen aralıklarla denetlenmesi yapılır. Dış Denetim için zorunlu olan bir süre yoktur.

Federasyon

Federasyonlar kuruluş amaçları aynı olan en az beş derneğin bir araya gelmesi ile kurulurlar. Federasyon kuruluş bildirimini ve eklerini mülki idare amirliğine vermek suretiyle tüzel kişilik kazanırlar. Federasyon kuracak dernek temsilcileri tarafından imzalanmış Kuruluş Bildirimi (Dernekler Yönetmeliği Ek-2’de bulunan); federasyonun kurulacağı yer; kurucu dernek temsilcileri tarafından imzalanmış bir adet federasyon tüzüğü; federasyon kurulması yönünde derneklerce alınmış genel kurul karar örneği; kurucuların derneği temsil etmekle yetkilendirildiğine ilişkin dernek yönetim kurullarının karar örneği; Kurucular arasında yabancı dernek veya dernek ve vakıf dışında kar amacı gütmeyen kuruluşlar bulunması halinde, bu tüzel kişilerin federasyona kurucu olabilmesine dair İçişleri Bakanlığı’na izin verildiğini belirten federasyon kurucuları tarafından imzalanmış yazılı beyan; Geçici yönetim kurulu üyeleri ile yazışma ve tebligatı almaya yetkili kişi veya kişilerin adı, soyadı, yerleşim yerlerini ve imzalarını belirten liste veya yazı ile Mülki İdare Amirliğine teslim edilir. Dernek kuruluş sürecindeki benzeri federasyon kuruluş sürecinde de yapılır.

Konfederasyon

Konfederasyonlar kuruluş amaçları aynı olan en az üç federasyonun bir araya gelmesi ile kurulurlar. Konfederasyonlar kuruluş bildirimini ve eklerini mülki idare amirliğine vermek sureti ile tüzel kişilik kazanırlar. Kuruluş işlemleri dernek ve federasyon kuruluş süreçleri ile aynı şekilde işlemektedir. Buna göre Ek-2 ve diğer evraklar hazırlanarak, konfederasyonun merkezinin olduğu yerdeki Mülki İdare Amirliğine teslim edilir.

Vakıflar

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

Vakıflar, 4751 sayılı Türk Medeni Kanununun 102. Maddesine istinaden, vakıf kurma iradesi, noterde düzenleme şeklinde yapılacak bir resmî senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanır. Ancak vakfın kurulması için yetkili asliye hukuk mahkemesine başvurularak tescilinin sağlanması gerekmektedir. Vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır.

Gerçek veya tüzel kişilerin vakıf kurma iradesi, noterde düzenleme şeklinde hazırlanan resmi senetle açıklanır. Noter, resmi senedin bir örneğini yedi gün içinde Vakıflar Genel Müdürlüğüne gönderir.

Mahkemeye başvurma, resmi senedin düzenlenmesinden sonra vakfeden tarafından yapılır. Resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığıyla yapılması halinde, temsil yetkisinin noter tarafından düzenlenmiş temsilcilik belgesi ile verilmiş olması, bu belgede vakfın amacı ile özgülenecek mal ve hakların belirlenmesi zorunludur. Kurucular arasında tüzel kişi bulunması halinde; bu tüzel kişinin vakıf kurabileceğine ve vakfa mal varlığı tahsis edebileceğine dair hüküm bulunan kuruluş statüsünü veya yetkili organ kararını da vakıf senedi ile mahkemeye verirler.

Resmi senetle kurulan vakıflarda vakfedenin ölmesi halinde mirasçılardan birisi tarafından tescil talebinde bulunulabilir. Vakıf senedinin düzenlenmesini takip eden üç ay içinde vakfedenin veya ölümü halinde mirasçılardan birisi tarafından tescil talebinde bulunulmamış veya vakfeden tüzel kişiliği haiz olup da bu süre içinde sona ermiş ise vakfın tescili hususundaki başvurma Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılır. Yetkili mahkemeye başvurulması üzerine, yapılacak harcamalar, ilgili vakıftan alınmak kaydıyla Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından karşılanır.

Vakıfların kuruluşları ölüme bağlı tasarruf ile de oluşturulabilir. Ölüme bağlı tasarruf yoluyla vakıf, vakfedenin ölümünden sonra tescil edilmek üzere kurulabilir. Bu yolla kurulan vakıflarda sulh hâkimi vakıf kurulmasına esas belgenin bir örneğini yedi gün içinde Vakıflar Genel Müdürlüğüne gönderir.

Ölüme bağlı tasarrufla kurulan vakıflarda mahkemeye başvuru, ilgililerin veya sulh hâkiminin bildirimine üzerine ya da Vakıflar Genel Müdürlüğünce resen yapılır. Yetkili mahkemeye

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

başvurulması üzerine, yapılacak harcamalar ilgili vakıftan alınmak kaydıyla Vakıflar Genel Müdürlüğüne karşılanır.

Ölüme bağlı tasarrufla kurulan vakfın miras bırakanın borçlarından sorumluluğu, özgülenen mal ve haklarla sınırlıdır. Vakfedenin mirasçıları ile alacaklılarının, bağışlamaya ve ölüme bağlı tasarruflara ilişkin hükümler uyarınca dava hakları saklıdır.

Vakıflar amaca tahsis edilen mal varlığını ifade ettiği için kuruluşunda kişi herhangi bir kişi sayısı gibi bir şart aranmaz. En 1 gerçek ya da tüzel kişilik ile vakıf kuruluşu gerçekleştirilebilir. Kuruluş şartı mal varlığına dair olduğundan, vakıf kurma şartı, özgülenecek olan kuruluş sermayesinin miktarına bağlıdır. Buna göre dernek kurulumu için en 7 kişi aranırken, bu hüküm vakıflar için 1 olabilmektedir.

Vakıf senedinde vakfın adının, amacının, bu amaca özgülenen mal ve hakların, vakfın örgütlenme ve yönetim şekli ile yerleşim yerinin gösterilmesi zorunludur. Vakfın adı kanuna, ahlâka, adaba aykırı olmamalı ve vakfın amaçları ile uyumlu olmalıdır. Üçüncü kişileri vakfın amacı konusunda yanıltıcı ya da yanlış çağrışımlar uyandıracak isimler verilemez. Herhangi bir kamu kurum ya da kuruluşunun ismi kullanılamaz. Vakfın amacı hukuka uygun, belirli, anlaşılabilir olmalı ve süreklilik arz etmelidir. Özgülenen mal ve haklar, kurucuya ait olmalı ve amacı en azından başlangıç itibari ile gerçekleştirmeye yetmelidir. Özgülenen mal varlığı nakit ise paranın vakıf adına Türkiye’de Kurulu bir bankaya, kuruculardan birinin hesabına yatırılıp, vakıf adına bloke edilerek dekontunun tescil başvurusu yapılan mahkemeye ibrazı, taşınmaz ya da taşınır bir mal varlığı ise değer tespitinin mahkemece yaptırılması ve ilgili sicillerine (tapu sicili, trafik sicili gibi) vakıf adına tescili sağlanmalıdır. Vakfın kurulması ile özgülenen mal ve haklar vakıf tüzel kişiliğine geçer.

Türkiye’de bir vakıf kurabilmek için asgari bir sermaye tutarı bulunmaktadır. Bu tutar, her yıl güncellenmekle birlikte, 2021 yılında vakıf kurmak için belirlenmiş asgari tutar 80.000 TL’dir. Bu rakam sadece vakıf için tahsis edilecek olan tutarı ifade etmekte olup, bu tutara karşılık gelecek taşınır ya da taşınmaz mal varlığının değer tespiti, mahkeme tarafından yapılmaktadır. Bu miktar, bir bankaya vakıf adına yatırılarak, bloke konulur. Bankaya yatırılan bu para, vakfın amaçları doğrultusunda daha sonra kullanılabilir. Dikkat edilmesi gereken nokta ise, kuruluş için gerekli olan sermayenin, aynı zamanda vakfını amacını başlangıç aşamasında gerçekleştirmek için yeterli olması gerekir. Aksi takdirde tescil onayı ret edilecektir.

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

SİVİL TOPLUM SEKTÖRÜ
SİVİL TOPLUM DESTEK PROGRAMI

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

Vakfın bir yönetim organı olması zorunludur. Vakfın işleyişinin kolaylaşması açısından, amacının kapsamına ve faaliyetlerine uygun olarak mütevelli heyeti, yönetim organı ve bir denetim birimi olması uygun olur. Bu sayılan organlar dışında onur kurulu, araştırma kurulu, çalışma kurulu gibi vakfın yönetimi ile ilgili olmayan kurulların vakıf organları arasında gösterilmemesi gerekir. Vakfın organlarının kaç kişiden oluşacağı, toplantı ve karar yeter sayılarının senet metninde gösterilmesi, organların görev ve yetki sınırlarının yeterince belirtilmesi halinde, vakfın işleyişinde sıkıntıya düşülmesinin önüne geçilmiş olur. Vakıf organlarında kamu görevlileri görev unvanlarını kullanarak görev alamazlar.

Vakfın yerleşim yeri, vakfın faaliyetlerini yürüttüğü merkezin bulunduğu yerdir. Vakıf senedinde gösterilecek adresin açık olarak ayrıntılı şekilde yazılması zorunludur. Ancak burada da dernek yerinin belirtilmesindeki koşullar aranır.

Vakfın tescili ve mahkeme işlemlerine ilişkin olarak, Türk Medeni Kanununun 102. Maddesine istinaden; mahkeme, dosya üzerinde Genel Müdürlüğün görüşünü almak, gerekirse vakfedeni dinlemek ve bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle vakfın tesciline karar verir. Mahkeme, mal ve hakların korunması için gerekli önlemleri resen alır. Mahkeme, tescile veya tescil isteminin reddine ilişkin olarak verdiği kararı, resmi senetle birlikte Vakıflar Genel Müdürlüğüne resen tebliğ eder. Tüzel kişilik kazanan vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan, vakfeden ile vakıf adının, yerleşim yerinin, organlarının, amaç ve bu amaca özgü özgülünen mal ve haklarının gösterildiği sicil defterine tescil edilir. Tescil kararı, başka bir mahkemece verilmiş ise ilgili belgelerle birlikte tescil için vakfın yerleşim yeri mahkemesine gönderilir.

Türk Medeni Kanununun 103. maddesine istinaden; Mahkemenin vakfın tesciline veya tescil isteminin reddine ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihinden başlayarak bir ay içinde, başvuran ya da Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından temyiz yoluna gidilebilir. Vakıflar Genel Müdürlüğü veya ilgililer, vakfın kurulmasını engelleyen sebeplerin varlığı halinde iptal davası açabilirler.

Türk Medeni Kanununun 107. maddesine istinaden; Vakıf senedinde vakfın amacı ile bu amaca özgülünen mal ve haklar yeterince belirlenmiş ise, diğer noksanlıklar vakfın tüzel kişilik kazanması için yapılan başvurunun reddini gerektirmez. Bu tür noksanlıklar, tescil kararı verilmeden önce mahkemece tamamlattırılabilirdiği gibi kuruluştan sonra denetim makamının başvurusu üzerine, imkân varsa vakfedenin görüşü de alınarak, vakfın yerleşim yeri mahkemesi tarafından tamamlattırılır. Tescili istenen vakfa ölüme bağlı tasarrufla özgülünen mal ve haklar amacın gerçekleşmesine yeterli değilse; vakfeden aksine bir irade açıklamasında bulunmuş

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

olmadıkça bu mal ve haklar, denetim makamının görüşü alınarak hâkim tarafından benzer amaçlı bir vakfa özgülenir.

Türk Medeni Kanununun 104. maddesine istinaden; Vakıf, yerleşim yeri mahkemesinin yapacağı bildirim üzerine Vakıflar Genel Müdürlüğünce tutulan merkezi sicile kaydolunur. Merkezi sicile kaydedilen vakıf, Resmî Gazetede ilan edilir. İlanda; vakfedenin ve vakfın adı, yerleşim yeri, amacı, mal ve haklarının neler olduğu, varsa taşınmazlarının tapu bilgileri, vakfın organları ile kuruluş senedinin tarih ve sayısı, tescil kararının tarih ve sayısı ile hangi mahkemece verildiği belirtilir. İlan için yapılacak harcamalar vakıftan alınmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından karşılanır.

Özgülenen mal ve hakların vakfa geçmesi, Türk Medeni Kanununun 105. Maddesine istinaden; Vakfa özgülenen malların mülkiyeti ile haklar tüzel kişiliğin kazanılmasıyla vakfa geçer. Tescile karar veren mahkeme, vakıf senedinin bir örneğini de ekleyerek vakfedilen taşınmazların vakıf tüzel kişiliği adına tescil edilmesini tapu idaresine bildirir. Tapu idaresi bu bildirim üzerine, vakıf adına tescili yapar. Bu tescil işleminden de vakıf yöneticileri sorumludur.

Vakıflar 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 5. Maddesine istinaden yeni vakıflar, vakıf senedinde hüküm bulunmak kaydıyla amaçlarını gerçekleştirmek üzere şube veya temsilcilik açabilirler.

Yabancılar, Vakıflar Kanununun 5 ve 6. Maddelerinde belirtildiği üzere, Türkiye’de hukuki ve fiili mütekeliyet esasına göre yeni vakıf kurabilirler. Ancak yeni vakıfların yönetim organlarında görev alanların çoğunluğunun Türkiye’de yerleşik bulunması gerekir. Vakfın kurucu/kurucularının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ayrıca Yabancı Vakıfların, Türkiye’de şube/temsilcilik açması 5253 sayılı Dernek Kanunu ve Dernekler Yönetmeliğine göre düzenlenmiştir. Bu konudaki başvurunun İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne yapılması gerekmektedir. Buna göre Yabancı Vakıfların Şube/temsilcilik açabilmesi İçişleri Bakanlığının makam oluru ile faaliyetine başlar ve yine İçişleri Bakanlığının makam oluru ile faaliyeti sona erer.

Vakfın Tüzel kişiliği oluştuktan sonra vakıf senedinde bulunan geçici yönetim, geçici yönetim bulunmaması durumunda, vakıf senedinde belirtilen organ tarafından ilk toplantı yapılarak, vakıf organları, vakıf senedi hükümlerince oluşturulur. Vakıf yöneticileri göreve geldikleri tarihten itibaren 15 gün içinde EK-24 Formu ve diğer evraklar ile birlikte Vakıflar Bilgi Sistemine bildirmek zorundadır. Vakıf yöneticileri 3268 sayılı mal bildiriminde bulunması,

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

rüşvet ve yolsuzlukla mücadele kapsamında, göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde, görevin sonra ermesi halinde ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde vakfın bulunduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne kapalı zarf içerisinde mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Vakıf kuruluşu sonrasında, vakıf defterleri alınarak noterden onaylatılmalıdır. Alınan karar defterine ise, yönetim kurulunca alınan kararlar yazılarak imzalanır. Vakıf adına banka hesabının açılması, vergi kimlik numarasının alınması, kaşe ve mühür basımı, vakıf makbuzlarının basımı vb. gibi işlemler gerçekleştirilir. Vakıf kuruluşu sonrası, dernek kuruluşu esnasında olduğu gibi, vakıf defterleri tasdik ettirilir. Defter kullanım esasları, dernekler yönetmeliğinde bulunan kanuna tabidir.

Vakıfların kuruluş amacı para kazanmak ya da bireysel gelir ya da kazanç elde etmek değildir. Bu doğrultuda vakıfların nasıl para kazanacağı, özgülediği mal varlığına ve vakıf senedinde yazmış olduğu faaliyetlere bağlıdır. Vakıflar tarafından sahip olunan mülklerde kira getirisi elde edilebileceği gibi aynı zamanda, bağış alınarak da gelir elde edilebilir.

Vakıfların bağış ya da kira getirisi elde etmesi dışında, iktisadi işletme kurarak gelir elde etmesi de mümkündür. Bu kuruluş ise, vakfi yani tüzel kişiliği, kurumlar vergisi mükellefi yapmaktadır. Kurumlar vergisi mükellefi olan vakıf, bir tacir gibi gelir elde edici faaliyette bulunup, para kazanabilir. Vakıfların vergi muafiyeti ise, 4962 sayılı kanun kapsamında belirlenmiştir. Ancak tacirlik ile ilgili, haksız rekabetin oluşmasının önüne geçilmesi adına, muafiyet tanınmamaktadır.

Dernek ve Vakıfların Ortak ve Farklı Yanları

Dernek ve vakıfların benzer yanları olduğu gibi, birçok farklı yanları da bulunmaktadır. Dernek ve vakfın tek ortak yanı Üçüncü Sektör olmalarıdır. Yani kamu ve özel sektör dışındaki kuruluşlardır. Vakıflarda bir amacı gerçekleştirmek için, mal varlığı o amaç için tahsis edilir. Dernek ise, belirli bir amacı gerçekleştirmek için en az 7 kişi bir araya gelir. Yani vakıflar mal varlığı topluluğu iken, dernekler kişi topluluğudur.

AĞ YAPILARININ ORTAKLIKLARI İLE KAMU VE ÖZEL KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

STK'lar kuruluş amaçları doğrultusunda tüzel kişiliklerini birleştirerek üst tüzel kuruluşlar olarak federasyon ve konfederasyonun birer parçası haline gelebilirler. Bunun için STK'lar genel kurullarından yetki almak zorundadır. Veya farklı STK'lar ile ortak amaçlar etrafında platformlar oluşturulabilir. Platformlar, tüzel kişilikleri içerisine aldığı gibi gerçek kişileri de içerisine alabilir. Ancak STK'lar, tüzel kişiliklerle bir araya gelerek yapılacak olan faaliyetlere ilişkin yönetim kurulu karar almak zorundadır.

Ancak STK'lar tüzel kişilikleri ile kamu kurum ve kuruluşları ile üzerinde uzlaşılan protokoller çerçevesinde işbirliği yapabilmektedir. Örneğin Sivil Toplum Destek Programı altında yürütülen “Kamu ve STK'lar Arasında İşbirliğinin Güçlendirilmesi için Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı” mali ve idari açıdan güçlü ve daha önce belli alanlarda yetkinliği ve proje deneyimi olan sivil toplum kuruluşlarının geliştirecekleri ortaklıkları ve ağları destekleyerek bu ortaklıklar ve ağlar vasıtasıyla kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini güçlendirilmesi ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından destek projeleri sunulmaktadır. Aynı şekilde İçişleri Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Anadolu Ajansı, Kalkınma Ajansı gibi kamu kurum ve kuruluşları belirledikleri alanlarda proje destek programları ile STK'lar ile işbirliği kurmak amacıyla protokoller oluşturabilirler. Amaç, belirlenen temalardaki projelerin STK'lar eliyle niteliğini artırmaktır. Bu doğrultuda her kamu kurum ve kuruluşunun başvuru şartları ve koşulları belli dönemlerde ilan edilerek, STK'ların projelere katılımı sağlanmaktadır. Bütün bu süreçler açık, şeffaf ve denetlenebilir olmak zorundadır. Bu konudaki sorumluluklar ve bunlara ilişkin yaptırımlar ilgili proje ortakları arasında imzalanan protokollerde açıkça belirtilir.

Sivil Toplum Kuruluşları (STK) vatandaşların ihtiyaç ve taleplerini dile getirmede ve bu talepleri kamu otoritelerine iletmede önemli bir aracı rol oynarlar. Demokratik bir toplumda vatandaşların politika yapım süreçlerine dâhil olma araçlarından biri de hiç şüphesiz ki sivil toplum kuruluşlarıdır ve bu kuruluşlar çoğunlukla kamu politikaları ya da kamu hizmetleriyle ilişkili olan bir toplumsal mesele üzerine çalışırlar. STK'lar ele aldıkları mesele üzerine çeşitli faaliyet ve projeleri doğrudan kendileri hayata geçirebilecekleri gibi, politika, mevzuat ve hizmet üretme otoritesine sahip kamu kurumlarını harekete geçirmek yoluyla da süreçlere dâhil olabilirler. Kamu-STK işbirliği yoluyla, STK'ların ve STK'lar

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

aracılığıyla vatandaşların taleplerini kamu politikalarına dâhil etmek, en geniş düzeyde kapsayıcı ve bütüncül politikaların oluşturulması için de büyük önem arz etmektedir.

STK'ların politika yapım süreçlerine katılabilmeleri için öncelikle elverişli bir ortamın yaratılması beklenmektedir. Bunun için insan hakları, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü temel alan bir yasal çerçeve ile birlikte, sivil toplumu destekleyici bir politik ve ekonomik ortamın varlığı ön koşuldur. Bununla birlikte STK'lar ile kamu otoriteleri arasında yapıcı bir işbirliği kurulabilmesi için bazı ortak ilkelerin varlığından söz edilebilir. Avrupa Konseyi'nin Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları (INGO) Konferansı çıktıkları doğrultusunda geliştirilen "Karar Alma Süreçlerine Sivil Katılımda İyi Uygulama İlkeleri 1" şu hususlara ışık tutmaktadır:

Açıklık: Tarafların uzun vadeli ve kalıcı ilişkiler tesis edebilmesi için ortak olarak belirledikleri katılım usullerinin (hedef, prosedür, aktörler, takvim vb.) açık ve erişilebilir olması gerekir.

Güven: İlişki karşılıklı saygı, şeffaflık ve güven üzerine inşa edilmelidir.

Bağımsızlık: Sivil toplum kuruluşları herhangi bir kamu kurumu ya da politik partinin etki ve idaresi altında kalmadan karar ve faaliyetlerini özgürce belirleyebilmelidir.

Katılım: Sivil toplum kuruluşları diyalog ve danışma ortamı içerisinde herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan, kamu kurumlarının karar alma ve kararların izlenmesi süreçlerine her düzeyde katılım gösterebilmelidirler.

Şeffaflık: Tüm süreçler şeffaflık içinde yürütülmeli, dokümanlar, kararlar ve görüşler bu temel ilke çerçevesinde karşılıklı paylaşılabilir.

Erişilebilirlik: Her farklı kesim için erişilebilirliğin sağlanması için uygun bir dil, araç ve katılım mekanizması tanımlanmalıdır.

Ayrımcılık yapmama: Sivil katılımın bütüncül bir bakış açısıyla gerçekleştirilebilmesi için ayrımcılık yapmamak, en hassas ve dezavantajlı grupların da hesaba katılmasını sağlamak öncelik olmalıdır.

İçerme: Engelliler, göçmenler, yaşlılar vb. özel sorun ve ihtiyaçları olan grupları dâhil etmek için çaba sarf edilmelidir.

STK'ların kamu kurumlarıyla işbirliği yaparak politika yapım süreçlerine katılımları çeşitli düzeylerde gerçekleşebilir. Avrupa Konseyi belgesi olan "Karar Alma Süreçlerine Sivil Katılım

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

İçin İyi Uygulama İlkeleri” içerisinde sivil katılım 4 düzeyde tanımlanmaktadır; bilgilendirme, danışma, diyalog ve işbirliği.

Bilgilendirme: Tek taraflı bir işlem olarak bilgilendirme katılım basamaklarındaki en düşük düzeydir. Bununla birlikte kamu otoritesi sorumlu olduğu kamuoyuna zamanında ve doğru bilgiyi iletmekle yükümlüdür. Bilgilendirme STK’ların anlamlı bir katılım gösterebilmesi için öncelikli bir aşamadır.

Danışma: Danışma aşamasında kamu kurumları STK’lardan ilgili konu hakkında görüş isterler. Bu aşamada da politikaları birlikte geliştirmek henüz söz konusu olmamakla birlikte kamu idaresinin edinilen görüş karşısında işleme koyduğu eylemler hakkında STK’lara geri dönüşte bulunmaları beklenir.

Diyalog: Diyalog karşılıklı etkileşim ve iletişimin olduğu çoğunlukla yapılandırılmış bir aşamadır. Sivil toplum kuruluşları kamu kurumlarıyla ortak ilgi ve uzmanlık alanları doğrultusunda bir araya gelerek karşılıklı görüş bildirirler. Bu aşamada çoğunlukla arzu edilen ortak hedeflere ulaşmak için birlikte çalışılır.

İşbirliği: Katılımın en üst düzeyde sağlandığı aşama işbirliği aşamasıdır. STK’lar ve kamu kurumları birlikte sorumluluk alarak, tasarımdan uygulamaya ortak çalışmalarda bulunurlar. STK’lar sadece görüş bildiren ve izleyen pozisyonunda değil aynı zamanda eşit bir paydaş olarak sürecin bir parçası olurlar.

STK ve kamu otoritelerinin yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde, farklı model ve mekanizmalar içerisinde katılım ve işbirliği olanakları mümkündür. Her 3 düzeyde de STK’lar;

- Stratejik plan, eylem planı ve politika belgelerinin hazırlanması
- Yasa, yönetmelik ve yönergelerin oluşturulması, değiştirilmesi, düzenlenmesi
- Kamu hizmetlerinin tasarlanması
- Plan ve bütçelerin hazırlanması ve izlenmesi
- Kamu tarafından temin edilen hibe, teşvik ve fonların dağıtılması
- Kurul ve komisyonların içerisinde yer alınması
- Danışma organlarında bulunulması
- Yasa, politika ve hizmetlerin izlenmesi ve denetlenmesi

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aacsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

SİVİL TOPLUM SEKTÖRÜ
SİVİL TOPLUM DESTEK PROGRAMI

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

gibi aşamaların içerisinde yer alabilirler. Dünyadaki farklı ülke örneklerinde, STK ve kamu kurumları arasındaki ilişkileri düzenleyen belirli mevzuatlar ve bu ilişkileri yürüten yetkilendirilmiş kişi ya da birimler mevcuttur. Türkiye’de İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü sivil toplumla ilgili yasal çerçeveye ilişkin çalışmalar yürüten başlıca kamu kurumlarıdır. Avrupa Birliği Başkanlığı da söz konusu kamu kurumlarıyla birlikte sivil toplumu bir sektör olarak ele alarak danışma toplantılarında sivil toplumla bir araya gelmekte, politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadır. Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği, Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı vd. sivil toplum kuruluşları da Kamu-STK işbirliği süreçlerinin aktif katılımcılarıdır. Yerel ve merkezi idarenin kendi iç mevzuatı içerisinde ayrı olarak tanımlanmış prosedür ve katılım mekanizmaları bulunmaktadır. Bu mekanizmalar meclis, konsey, kurul, çalışma grubu gibi adlarla tanımlanmaktadır. Bu mekanizmaların çoğu danışma ve istişare amacıyla oluşturulmuştur. Türkiye’de Kamu-STK işbirliği olanakları uygulamada istişare mekanizmalarına katılım ve ortak projeler yürütme ana çerçevesinde kendini göstermektedir.

Yerelde Belediyelere bağlı Kent Konseyleri aracılığıyla STK’ların istişare süreçlerine katılımı mümkündür. Kent Konseyi Yönetmeliği, kent sorunlarına kalkınma öncelikleri ve kalkınma ilkeleri doğrultusunda, demokratik ilkeler ve uzlaşma çerçevesinde çözümler getirmeyi öngören yönetim modelini tanımlar. Çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak Kent Konseyi görev tanımı içerisinde bulunmaktadır. Gençler ve kadınlar başta olmak üzere çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimlerine katkıda bulunmaları amacıyla meclisler ve çalışma grupları oluşturulur. Kent konseylerine katılımın yanı sıra stratejik planların ve yıllık performans programlarının oluşturulması, mahallelerin yönetimine katılım, şehir planlaması diğer ön plana çıkan yerel Kamu-STK işbirliği alanlarıdır.

STK’lar yasa ve yönetmeliklerin oluşturulma, yürütme ve izleme aşamalarında dışardan ya da komisyon ve kurullar içerisinde yer alarak görüş bildirebilirler. Yasa yapım aşamasının ilk basamağında komisyonlar ve alt komisyonlar bulunur. Komisyonlara katılım hususunda TBMM İç Tüzüğünde STK’lara özel bir atıf bulunmamakla birlikte ihtisas alanında görüş bildirmek üzere uzman katılımı mümkün kılınmıştır. Komisyonlarda ele alınacak yasa tekliflerinin hazırlanması ve değerlendirilmesi noktasında dile getirilmek üzere milletvekillerine görüş arzında bulunmak da diğer dolaylı katılım yöntemleridir. Strateji planı, eylem planı ve bütçe oluşturma aşamalarında STK’lar yine davet

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aacsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

edildikleri istişare toplantılarına katılmakta, yürütme aşamasında ise izleme ve raporlama faaliyetlerinin yanında, merkezi idarenin taşra teşkilatı bünyesinde oluşturulan çeşitli kurullara katılım imkânları bulunmaktadır.

ÖNERİ

Modern toplum olmanın ölçülerinden birisi sivil toplumun güçlendirilmesidir. Bu doğrultuda STK'ların etkinliğinin artırılmasına yenilikçi çalışmalara ağırlık verilmesi beklenmektedir. Sivil yapılar, belli amaçlar etrafında bir araya gelen kişi veya kişilerin, sahip oldukları bilgi, beceri ve birikimlerin sahada kullanabilecekleri yeni alanlar yaratmaktadır. Uzmanlaşmanın giderek önem kazandığı günümüz koşullarında, sivil yapılar da bu anlamda giderek uzmanlaşan tüzel kişiliklere doğru evrilmektedir. Demokrasinin ve düşüncenin gelişiminde önemli bir aşama olarak görülmelidir. Bu süreçlerin yapılandırılmasında özellikle üniversitelerin yeri ve önemi yadsınamaz. Üniversiteler ile işbirliği yapacak olan sivil yapılar, kuruluş amaçlarına göre bilgi ve becerilerin sahada kullanılacağı alanlar olmak durumundadır. Oluşan bu yapıların, üniversiteler bünyesinde etkin bir şekilde ele alınabilmesi ve STK'ların bu anlamda gelişebilmesi için yönetim süreçlerinde görüş ve düşüncelerini iletebileceği mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Sivil Toplum İlişkileri Genel Müdürlüğü, <https://www.siviltoplum.gov.tr/>
- Vakıflar Genel Müdürlüğü, <https://www.vgm.gov.tr/vakif-nasil-kurulur>

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

AKADEMİSYENLER BİRLİĞİ DERNEĞİ

ASSOCIATION OF ACADEMICIANS UNION

- Dernekler Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5253.pdf>
- Kamu STK İşbirliği'nin sağlanması, <https://siviltoplumsektoru.org/wp-content/uploads/2020/05/Kamu-STK-%C4%B0%C5%9F-Birli%C4%9Fi.pdf>

Sivil Toplum Destek Programı – III
Sivil Toplumun Yükseköğretim Sistemine Aktif Katılımı Projesi

Mebusevleri Mah. Ayten Sk. 39/4 Çankaya/ANKARA
0312 222 56 83 www.aaucsd.org
www.siviltoplumsektoru.org

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.